

LIBERTATEA

Abonament: „Libertatea” cu suplimentele: Lei 50 pe an.
Pentru ţările: „Libertatea” cu „Foala Inter-
sanită” şi „Plugarul Lumina” pe un an 40 Lei;
pe 6 luni 20 Lei, pe 3 luni 10 Lei.
Inscriziunea după înţelegere.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi.

Director: Pr. IOAN MOŢA

Pentru America: „Libertatea”, „Foala Inter.” şi
„Plugarul Lum.” pe un an 3. dollari. Banii se trimisă
la d. John I. Sava, 1. Main Str. Warren, Ohio. Pozi
la Orăştie se dă de ştire prin o carte postală.

Intâmplări mari, la Bucureşti.

La desbaterea legii pentru „Reşiţa” au votat şi deputaţii
interesati, având acţi, din partidul guvernului, înstrăinând în
folosul lor şi o mare avuţie ce putea fi a statului azi sărac şi
plin de datorie; s'a călcat de nou Regulamentul adunării, iar
un Ministru a aruncat din banca ministerială, vorbe murdare,
de ne-scris, unui deputat ce vorbea împotriva legii păgubitoare.

Cinci partide din opoziţie (din cele ce fac împotrivire re-
telor) au părăsit Adunarea şi nu mai iau parte la ea, câtă vreme
acel Ministru mai stă în scaunul său!

Mercuri în săptămâna trecută,
guvernul a jnuit să aducă naînlea
Adunării Deputaţilor Legea prin
care averea „Societăţii Aus-
tro-Ungare privilegiate de
Căi Ferate ale statului”,
care are marile fabrici şi mine de
cărboni şi de fier dela Reşiţa şi
acel ţinut, — se prefacă în socie-
tate „românească”, fiind că se află
acum între hotarele României.

Stăpânii acelei Societăţi austro-
ungare, toţi Unguri şi Nemji, şi E-
vrei maghiari ori nemji, — ştiind
că, după legile ţării, societatea lor
poate fi desfiinţată, adică răscum-
părată de stat, — au cercat să ră-
mână stăpâni pe ea, căci e un u-
riaş izvor de bogăţie. În acest
scop s'au apropiat de stăpânirea
românească încă în toamna anului
1919, cu rugarea să le dea voe a
prefaca societatea aceea, din atre-
ină, în „românească”, aşa fel, că
prejuindu-i averea toată, să dea
acştia în preţul ei, pentru 125 mi-
lioane Lei. Din acestea pun la in-
demână Românilor acştia de 50
milioane, iar pentru 75 milioane
să le rămână lor.

Cu alte cuvinte: — Vă primim
şi pe voi, pe Români, ca soji de
stăpânire, dar — aşa cu o treaptă
bună mai jos. Hotărâteri vom fi
tot noi, vechii stăpâni, cei cu acştia
de 75 milioane la mână, nu voi cu
cele 50 milioane.

Era încă la putere guvernul d-lui
Valde, având la Industrie pe d-l Dr.
Victor Bontescu. D-l Bontescu a
făcut sfatului de ministri un raport
(dare de seamă) că ce înţelept
aduc cei dela Reşiţa, şi i-s'a părut,
că tot este un bun început de a
pune stăpânire pe bogata Socie-
tate, dacă ea imble Românilor acştia
de 50 milioane, pe lângă cele 75
milioane ale oamenilor săi.

Dar guvernul Valde nu a luit
o hotărâre în treaba asta. I-s'a pă-
rut că lucrul nu e încă copit. Se
poate face şi mai bun! Să mai
aştepte cei cu Reşiţa.

Din rău, în mai rău.

Intr'aceia guvernul Valde a că-
zut. A venit d-l general Averescu
şi a pus la Industrie pe d-l Octavian
Tăslăuanu. D-l Tăslăuanu a aflat
că da, e destul de bun imbleman-
tul, e chiar frumos dela acel strein!

că ne poftesc şi pe noi părtaşi la
averea lor, — şi a propus (a sfă-
tuil) pe sojii săi Ministri, să înfiin-
ţeze Societatea aşa, cu 75 milioane
strene şi 50 milioane româneşti!..
Dar, spunea planul de lege întoc-
mit de Tăslăuanu, Societatea cea
nouă e a Statului Român care,
el va avea controlul deplin asupra
mersului lucrurilor în ea, deşi acştia
mai numeroase au vechii ei stă-
pâni. Şi planul de lege întocmit
aşa, l'a trecut prin sfatul miniciri-
lor, cari, cu d-l Averescu în frunte,
i-au dat întărire din partea lor, însă
cu aceea, că îl vor trece şi prin
adunarea deputaţilor, căci altfel nu
are putere de lege!

Cind s'a aflat că sfatul minis-
trilor a primit dară forma cerută
de vechii stăpâni ai Reşiţei, — par-
tidele de împotrivire (partidul na-
ţional, cel naţionalist al d-lui Iorga,
cel ţărănesc, cel basarabean şi
partidul Liberal) toate au spus:
Aşa ceva cu voia noastră, nu va
ajunge a fi lege nici odată! Acea
societate trebuie să fie aievea ro-
mânească, aşa că Români să aibă
cele mai multe acştia şi să fie întru
toate hotărâtori asupra ei! Doar a-
colo se va face şi o fabrică de
arme şi de muniţii (gloanţe),
şi n'o să dăm noi fabricarea mij-
loacelor de-apărare a ţării, pe
mâna unor streini!..

Şi s'a pornit de cu vreme lupia,
prin foii deocamdată, împotriva fe-
lului cum guvernul d-lui general A-
verescu, înţelege să „românizeze”
acele mari întreprinderi, de cari a-
tiră chiar şi epărarea naţională!
În fruntea celor ce duceau război-
rea prin foii, erau gazetele parti-
dului liberal din vechiul Regat, cari
se arătau foarte nemulţumite de a-
cest fel de-a pune temelii socie-
tăţii în vorbă.

Guvernul d-lui Averescu înză a-
răta, că nu se sparte de pornirea par-
tidelor de împotrivire, fiindcă ele
s'au mai s'au în adunare, ca a lui, şi
pe ai săi îi face el de votează le-
gea, aşa cum el o cere!

Cumârarea deputaţilor.

Cel dela Societate, temindu-se
că în adunare legea poate să cadă,
— au spus celor de pe lângă gu-
vern, cu cari se „înţeleseseră”
(ştiu ei cum): Daţi din acştia ce

primiţi, cât de multe la deputaţi şi
senatori, ca aşa ei, avind înşişi
parte în Societate, să primească
legea fără împotrivire.

Atunci s'au imblat la toţi depu-
taţii şi Senatorii câte 10—20—30—40
şi 100 ori şi mai multe acştia, după
cum eră omal de „greu”, — pe un
preţ destul de scăzut, aşa că pri-
mitorul să cîştige cel puţin încă
pe-alta, de-o vrea să le vindă.

Preşedintele Adunării d-l Duiliu
Zamfirescu a primit nu numai
acştia din greu, dar a fost ales şi
Preşedinte al Direcţiunii la Re-
şiţa. Vice-preşedintele Imbroane
a primit singur 2000 de acştia, ca
să împartă din ele câte vrea şi la
cine vrea. Siesi să-şi oprească câte
pofteste. Deputaţii averescani, luind
pilda preşedintelui şi vicepreşedin-
teului Adunării, au primit şi ei, care
10, care 20, care 40, ori mai multe
acştia, cîştigînd fiecare la fiecare
acste cam 1000 Lei, căci aşa-s ele
de preţioase. Asta vine de acolo, că
la preşuirea averii Reşiţei, domni
au preţuit-o sub jumătate, ca să
nu plătească prea mult la înfiin-
ţarea societăţii celei noi, şi pentru
ca cel ce ia acştia, să aibă de două
ori atita pe cât dă, chiar în cea
dinţii zi cind ajunge „acştionar”.

Greşala împărţirii.

Ori-ce bancă ori întreprindere,
şi la noi şi în vechiul Regat, se face
aşa, că întemeetorii tipăresc prin foii
„Prospect” (înştiinţare) şi of-
tesc lumea să iscălească acştia Dacă
chiar vreau, spun: Din 10 milioane
de Lei, 6 milioane ori 7 milioane,
se opresc pentru băncile cutari ori
fondatorii cutari, dar 3—4 milioane
tot le lasă să ajungă şi în mână
oştiei, care se va grăbi a merge
să iscălească acolo unde li se arată
că poate iscăli şi cumpără acştia din
noua întreprindere.

Pentru noua Societate „româ-
nească” Reşiţa, nu s'a publicat însă
nici un „Prospect”, ci toate acştia
s'au împărţit aşa după preţenie,
după nemotenie, după cunoştinţă,
— acolo unde întemeetorii credeau
că le e de v'au folos a da acştia.
Aşa au dat numai pe la Băci, şi
apoi Deputaţilor şi Senatorilor, pen-
tru ca atunci cind va veni desba-
terea Legii în adunările lor, s'o
sprijinească, ca — pe a lor!

Deputaţii naşionali
n'au primit acştia.

Toată lumea vedea, cu ce scop
se imble aceste acştia deputaţilor.
De aceea, cind li-au venit imble-
mintele (în primăvara anului ace-
luta), deputaţii Partidului Naşional
au jnuit stat, că ce e de făcut? Şi
înţeleşi cu d-lui Maniu şi Valde, au
hotărî, ca nici unul să nu primească
acştia imblate, căci ele se imble
cu scop de a le lega mâinile şi
slobozenia cuvintului în Adunarea
leguitoare.

Şi toţi le-au respins!

Tot aşa le-au respins şi soji
lor din celelalte partide din Fede-
raţie.

Legea în Adunare
— Înrautăţită. —

Intre asfel de împrejurări a ve-
nii, Mercuri în săptămâna trecută,
Legea Reşiţei în desbaterile Adu-
nării Deputaţilor.

Deputaţii partidei de împotrivi-
vire au atras luarea aminte a Adu-
nării, că legea aşa cum o propune
guvernul, e şi mai rea decum o
plănuise ministrul Tăslăuanu. Tă-
slăuanu propunea că Statul să fie
stăpînul Societăţii, avind toată pu-
terea asupra mersului ei, — dar
legea cum o aduce acum guver-
nul, e stricală: Comisia a primit
schimbarea articolului (paragrafului)
1, aşa, că Statul e scos de tot din
vorbă şi Societatea va fi averea
cu totul neatirnată a acştionari-
lor săi, cari îi ştim cine sunt!

Iorga şi Maniu, nu pot vorbi.

La desbaterea în general (peste
tot) s'au înscris mulţi vorbitori.
Printre ei şi d-lui Iorga şi Maniu.
Dar guvernul, înainte de a ajunge
dinsii la cuvint, a cerut, prin cişiva
deputaţi ai săi, închiderea des-
baterii, ceea-ce deputaţii guver-
nului au şi primit. Şi aşa Iorga şi
Maniu nu au fost lăsaţi să-şi spună
cuvintul lor peste tot, asupra a-
cestei legi atit de însemnată!

Ca să poată spune ceva, ei
şi-au cerut cuvint la desbaterea pe
paragrafi. Acii spci d-lui Iorga a zbi-
ciuit cu mult foc felul în care se
înstrăinează o avere care putea fi
a Statului, dîndu o unei tovărăşii
de streini! Tot aşa a osîndit acest
lucru d-l Dr. Maniu şi alţi deputaţi
naşionali, cum şi cei din partidul
ţărănesc şi basarabeii.

Cei cu acştia să nu
votze!

Chiar şi un deputat dintre ave-
rescani, s'a ridicat şi a spus, că e
dreptă cererea opoziţiei: Cei ce
au acştia dela Reşiţa nu e iertat
să votze!, căci se fac judecători
într'o pricină de care-i leagă în-
teresul (folosul) lor material! Asta
în ori-ce parlament nu se îngăduel!

Aş! Preşedintele şi ministri au
râs de aşa cerere dreaptă, şi au
spus că: ba de! pot vota şi a-
ceia! Această neluare în seamă a
dreptăţii a smărât şi a îndârjit şi
mai mult pe deputaţii din opoziţie
(împotrivire).

Furtună neaşteptată
şi straşnică!

La articolul 4 al Legii s'a urcat
la tribună (măsuşa vorbitorilor) de-
putatul ţărănist Madgearu, criş-
când legea cu multă putere şi cu
pricepere. Pe când el vorbea, apă-
rând dreptul Statului de a fi

slăpân pe aceste bunuri cari se scot din sânul pământului, Ministerul de Interne (peste treburile din lăuntrul ale țării) Argetoianu l'a întrerupt cu o vorbă luătoare în răs. La asta deputatul vorbitor l'a spus cam așa: Lasă-mă în pace preline alui Schuller!.. Atunci ministrul Argetoianu, din banca ministerială, l'a spus deputatului Madgearu dela tribună:

— *Să mă pupi în... (în alt loc decât în obraz. Și a spus vorba întreagă, așa cum o spun copiii de țigan între ei pe uliță).*

Uimit, ca lovit în cap de așa o vorbă murdară, deputatul a spus soșilor săi din partidele de împotrîvire:

„Ascultați! ministrul Argetoianu mi-a strigat din banca ministerială *„Să-l pup în...“*

Vorba s'a dus ca fulgerul dela deputat la deputat. Toți au sărit în picioare ca mușcați de șarpe și cu mâinile îndreptate spre ministru, strigau din o sufă de guri:

— *Afară cu el! Afară! Porcule! Țiganule! Porcule!*

Un urlat urlas arunca aceste vorbe și altele, ca un vârtej de furtună năpraznică, ca un puvoiu, pe capul ministrului nesocolit. Iar el sta ca o stană de piatră, nepăsător, ba la început zimbînd, apoi trecându-i pofta de răs, — în fotoliul său de ministru!..

Logele și galeriile (locurile de privire pentru obște) erau pline de domni, doamne, ofițeri și țărani, — cari nu auziseră de ce e vorba, vedeau numai furtuna izbucnită, turbată de toi, ca din senin!

Mal mult de-un sfert de clas ocările n'au conținut la fața ministrului greșit; iar când odată el a vrut să se ridice să spună ceva, un nou vârtej s'a repezit spre el:

— *Afară! afară! Aici nu mai poți vorbi! Porcule! Porcule!*

După un sfert de clas când s'a potolit nițel furtuna, deputatul Madgearu a început a vorbi, iară. A spus:

— Domnilor deputați. Nainte de a urma cercetarea articolului 4 din legea Reșiei, jin să vă aduc la cunoștință cum am fost înzultat (ocărat, vătămă) de dl. Ministru de Interne, care, pe când eu vorbeam, mi-a spus din banca sa: „să-l pup în... spate“..

Privitorii: din loji și galerii, rușinați, au rămas uimiți, — iar deputații s'au repezit de nou asupra ministrului plouându-l cu ocările încă ca un sfert de clas, și pofțindu-l afară, iar el nu voia să iasă!

Era clasul 7 seara, ședința trebuia închisă, ca așa cere Regulamentul (legea Adunării), dar ministrilor le era grabă să-și treacă scumpa lege a Reșiei și au spus că nu închid ședința până nu trec legea! Președintele a cerut deputatului Madgearu să-și sfârșească vorbirea. Acela a început iară:

„Dior deputații! Vă întreb pe d-voastre și întreb pe dl. prim-ministru (Averescu), mai pot eu vorbi până stă în bancă domnu ăla (arătând pe Argetoianu)?

Și iară urlele: Afară cu el! Să plece!

— Ba plecați voi!, strigă deputații lui Argetoianu în cor.

Atunci Madgearu a încheiat zicând:

— În fața unui astfel de om și în fața unei majorități (partizanii guvernului) lipsite de onoare, nu mai pot vorbi!

Zgomotul nu mai conțenea. În mijlocul aceluia zgomot președintele

punea la vot paragrafi după paragrafi din legea Reșiei, ridică mâna și după el deputații guvernului, și paragraful era primit, fără ca cineva să îl arzită ce s'a cetit!

Calcarea Regulamentului.

Trebuind să se voteze dară primirea legii întregi, 40 deputați din împotrîvire, au cerut în scris, că votarea să se facă prin cetirea numerelor deputaților, ca să se știe cine a votat și să rămână dovadă că au votat (adecă și cei cu acții).

Doamne ferește! Președintele (Chlorăscu, un basarabean averescan) nu s'a învoit la așa ceva odată cu capul (căci și el are acții) și a întrebat adunarea, că se învoleşte ea să se voteze cu chemarea numerelor? Și Adunarea (cei cu acțiile) a spus că nu!

Dnii Iorga și Maniu și alții au mers la președinte și i au arătat Regulamentul, că dacă 40 deputați cer în scris, apoi e silit a vota așa, nu aiarnă dela voia lui să voteze așa ori nu.

Ași! El a spus: Nu se poate, majoritatea nu primește l..

Și s'a votat numai cu bile, ca la ori-ce lege mică și nelasemnată, unde merg deputații pe rând fără să se știe cine a votat.

Falsificarea

Trei deputați (păr. Moța dela nașionalisții, dl. Lălescu dela liberali și Sfeciă, Basarabean) au numărat câți vor vota. Toți 3 au aflat că s'au dat 141 voturi. Opoziția n'a votat, dacă nu s'a votat cu cetirea numerelor.

Când s'au numărat voturile date, președintele, ca să arate că totuși mulți au votat cu Reșia, a spus: 185 de voturi!

— *Dar nu-i adevărat!*, i a strigat îndată păr. Moța, cari numărase. Numai 141. De unde ai scos 185 (cu 44 mai mult)?

Președintele l'a făcut semn cu mâna că nici nu-l ia în samă!

Așadar nici după lege și cu număr mincinos, s'a votat legea Reșiei!, care îmbogățește pe o mână de oameni, în paguba statului!

Asta a pus capăt îndelungei răbdări a opoziției, — și ea a hotărât — să părăsească această adunare, condusă în chip atât de volnic, cu calcarea de legi, cu jertfirea de interese (foloase) ale statului, și în care un Ministru vorbește cu deputații dela tribună, ca țiganii dela moșta sa între ei!

La Palat.

Fruntașii partidelor de opoziție, au plecat dela ședință, la Palat, ca să arate Regelui, că în ce măsură parlamentul (sfatul țării) e condus volnic și înjosit de banca ministerială. Regele eră la Sinata. l'au lăsat un Memoriu în scris, arătînd de ce au venit și cerînd să fie primiți.

Părăsirea Adunării.

— Păharul era plin! —

În ziua următoare, Vineri partidele de împotrîvire s'au adunat la sfat toate la oală. Au chibzuit ce e de făcut și au ajuns la încheerea, că — n'au ce mai căuta într'o adunare, în care se fac de partidul guvernului alitea încălcări de legi și unde din banca ministerială se aruncă astfel de vorbe murdare deputaților cari speră folosul statului, al țării. Și așa păharul era plin, vorba ordinară a ministrului Argetoianu a fost picurul care a făcut să se răverse păharul prea plin! Nu-l mai putem suferi.

Dacă un primar (birău) de sat, ar spune așa vorbe unui țaran membru în sfatul primăriei, acela de bunăsamă ar lua scaunul și l'ar trîni birăului în cap. Iar noi deputați să suferim așa ceva dela un ministru?! Am fi de risul țării.

— După prinz cele 6 partide n'au mers la ședința ce începe la ora 3, ci și-au pregătit Declarațiile (vestirile) pentru părăsirea adunării.

Gen. Averescu cere iertare.

Guvernul simțind cele ce se pregătesc, îndată ce s'a deschis ședința de Vineri după prânz, generalul Averescu s'a dus la tribună și, deși nu era de față nici un deputat din opoziție (afară de socialiștii cari au rămas acolo), a spus că îi pare foarte rău și dăse și ministrului Argetoianu de cuvintele spuse ieri și le retrage (le trage napoi).

Credea că prin asta împacă opoziția ca să vie napoi. Dar nu a fost așa.

Opoziția a rămas pe lingă hotărîrea sa.

Vineri seara.

La ședința de Vineri seara, opoziția a mers pentru a fi de față cînd șefii (capii) partidelor de împotrîvire vor ceti declarația sărbătorească de părăsire a Adunării.

Guvernul dorind a împedeca această retragere a celor 6 partide, a dat poruncă deputaților săi, să nu iscălească „apelul nominal“ (lista care ține samă de deputații de față la fiecare ședință) ca să nu iasă numărul cerut de Regulament și să nu se poată ținea ședința, — ca, doară doară, până mâne se împacă cumva cu cei vătămăși atît de greu de nesocolit: dl. Argetoianu. Care deputat venea, îndată îl trageau doi înși de-oparte și-l opreau a iscăli. La 9^{1/2}, președintele Zamfirescu a venit, a deschis ședința spunînd: „Adunarea nu e în număr, deci ridic ședința!“ Și a trimis adunarea acasă..

Sâmbătă, ieșirea.

— Război liberalilor. —

Apucătura n'a prins. S'a amănât cetirea Declarațiilor până Sâmbătă. Alit tot.

Sâmbătă ședința s'a deschis pe la ora 4 d. a.

Generalul Averescu a cerut cel dintîi cuvîntul. I s'a dat. Dsa a spus:

— Cînd am primit guvernul, am dorit pace între partide (adecă între ei și vechile partide), până trecem peste treburile mari ce aveam de împlinit. Dar purtare Partidului Liberal din timpul din urmă și ținuta gazetelor lui, mă face să socot ruptă între noi înțelegerea de pace! Și fiindcă eu am venit la putere spunînd că voiu căuta răspunderile greșelilor mari din zilele războiului, — voiu face-o acum! (Bravo! bravo! strigă partizanii dlui General. Acum să vă vedem vitejilor dela Turtucaia!..) Cere ca toate partidele să numească câte 5 deputați în comisia care să cerceteze toată chiverniseala (umbirea cu averea țării) din vremea guvernului liberal din 1914 până la venirea la guvern a dlui Valda!

Așadar — război liberalilor! Cu asta dl. General vrea să abată luarea aminte e lumii dela starea nenorocită în care a fost adus și parlamentul și țara sub guvernul dăce. Va porni acum o furtună care ridică praf și gunoate de de pe drum și le aruncă involbu-

rate în ochii trecătorilor, ca să nu mai vadă și alte lucruri alabe, mult mai proespere ca cele din zilele războiului. Vom fi martori unor zile urite, orbite de pațimă și de ură turbată între oamenii vechilor partide din țară.

Ci noi — vom urmări pe ale noastre.

După dl. General s'au urcat la tribună pe rînd ceptii partidelor de împotrîvire: Dl. Iuliu Maniu, președintele Partidului Nașional, și a cetit declarația, că pentru ce partidul nu mai poate lua parte la desbaterele Adunării: pentru-că prea s'au făcut multe calcări de legi, nesocotiri a drepturilor și libertăților cetățenilor, a dreptului deputaților, fiind arestați cîțiva deputați (ori de ce partid s'ar ținea ei), fără a le ridica înții scutirea pe care le-o dă împotriva arestării, faptul că s'au deputați; se face jaf cu averea Statului, acum cînd Statul e atît de sărăcit; se calcă legea adunării după bunul plac al președinților, iar, ca vîrf, pîrșirea cea urîță, josnică, a unui ministru, cu deputați în implinirea slujbei lor. Intervențiile dreptele ale partidelor de opoziție, nu se iau în samă. Intre astfel de împrejurări, Partidul Nașional nu mai poate lucra în această Adunare.

— Declarație la fel, adăugînd multe nemulțumiri speciele (osebite) ale Basarabenilor, a cetit dl. Inculeț în numele partidului țărănesc basarabean; la fel partidul nașionalist democrat al dlui Iorga; apoi partidul unitii din Bucovina și partidul Țărănesc din Regat prin d. Mihalache, care țâia ca în carne vie prin declarația sa! — Pe urmă Liberalii au cetit Declarația de părăsire, prin dl. G. Duca.

După aceasta toți deputații, vre o 110, din partidele de împotrîvire, au părăsit locul adunării. Mulți au plecat chiar în acea zi și din Bucureștii.

Sașii.

Deputații sași au făcut cunoscut, că ei mai rămîn până se desbate Legea agrară (a pământului) pentru Ardeal, avînd a vorbi la ea și a vota împotriva ei, — iar apoi și ei se retrag din parlament. Cu d. Averescu mai rămîn numai socialiștii, cari injură și pe opoziție și pe guvern. De plecat de ce să plece, căci și ar perde și ei, ca deputații leșiți, toată plata de deputați dela ziua părăsirii.

De ce nu stați la

Legea agrară ardeleană?

Dl. ministru Goga a băgat vînd deputaților nașionali din Ardeal că părăsesc adunarea chiar cînd s'a început desbaterea legii pămîntului pentru Ardeal..

I s'a răspuns: *La această lege noi ne-am făcut datoria deplin!* Am lucrat la alcătuirea ei, iar acum, în Comisia agrară, am lucrat la îmbunătățirea ei. Așa că ea e de fapt gata. În Adunare pușin se va mai netezi ceva la ea. Pentru acel pușin, după-ce la cel mult, la tot, ne-am luat partea, — nu mai putem sta după cele înlîmplute.

Asta să se știe bine: Partidul Nașional și-a împlinit întreagă datoria față de legea agrară ardeleană. Ea a rămas gata pe masa adunării, cînd el a plecat.

Șefii opoziției la Rege.

Afînd de cele înlîmplute, M. S. Regele a venit la Bucureștii și Duminecă dimineașa a și primit pe

capil opoziției care i-au arătat ce stări de neaferit a adus în sfatul țării guvernul cu Argeloișianul său.

Luni M. S. Regele a primit pe dl Dr. Alexandru Vaida deosebit, spre a-i arăta pe larg părerea, ca fost înfii Ministru, asupra stării politice.

Ce va mai fi, vom vedea.

Contopire.

Pentru a putea duce mai cu spor lupta împotriva partidelor oligarhice, — partidul țărănesc din Regat, s'a contopit, s'a unit, cu o parte a partidului țărănesc din Basarabia și cu țărăniștii ardeleni-bănățeni. Din Basarabia au luat pe cei 8 cari sunt cu P. Hallipa și C. Stere. Ceialalți au rămas pe lângă vechiul lor conducător profesorul Incuțef.

Ungurii noștri.

Cu o gură spun: Suntem supuși, cetățeni „români”, — cu alta: Doar aici e Ungaria, nu altă minune!

Un domn magistrat (judecător), Ionașcu, din Cluj, a fost numit de către Secretariatul Învățământului din Cluj, membru în Comisia de examinare care să vadă ce examene dau elevii dela școlile ungurești din Timișoara și alte orașe bănățene. Că România a dat voe Ungurilor să și țină școlile lor, dar să țină seamă că acum trăesc în altă țară și să învețe geografia (descrierea, arătarea) acestei țări, adică a României, și istoria ei.

Di Ionașcu, întors la Cluj a făcut Secretariatului dare de seamă despre ce a auzit și a văzut la examenele la care a luat parte, din slujbă.

„La Timișoara, spune dumneasa, am pus întrebare elevilor din felurite clase ale Liceului (gimnaziului) maghiar, că: în ce țară trăesc ei astăzi? Și toți mi-au răspuns, par'că volnd să-mi dea palme, mie și țării.

„Noi trăim în Ungaria!..”

Bine, a zis inspectorul. Apoi arătându-le chipurile Maestărilor lor Regele Ferdinand și Regina Maria, i-a întrebat dacă știu ei cine sunt aceștia? Și elevii i au răspuns:

„Sunt chipurile unor persoane particulare (a unor oameni oarecari, de cari n'avem noi să știm)...”

Cele întâmplătoare au fost întâmplările Ministeriului Școlilor din București. Acela vom vedea ce măsuri va lua față de aceste școli maghiare, susținute de biserica romano-catolică, care așa își învață pe școlarii săi a vorbi în fața omului stăpânirii românești.

Alta. La Cluj s'a deschis săptămâna trecută un „târg de mostre”, o expoziție de mărfuri a ținuturilor ruple dela Ungaria și alipite la România. Cerându-o frumos, Ministerul de Industrie din București, i-a dat voe. Ca să arate că-s cuminți, cei dela Camera Comercială din Cluj, au ales Președintele al Târgului pe un Român, dl Dominic Rațiu.

În ziua deschiderii ce să vezi? În loc să lase pe Președintele Târgului să spună cuvântarea de deschidere, Președintele Camerei Hevesy îmbrăcat în „diz-magyar”, (haina de paradă ungurească) s'a repezit și a ținut el vorbirea de deschidere, în ungurește, un secretar l-a urmat, iar pe deregătorile românești le-a împins cât a putut mai... după ușă... Călăuzii cari însoțesc pe cercetători prin expoziție, le dau deslușiri numai ungurești!..

— Noi câte întâmplări am primit dela comitetul ce pregătea târgul, le-am primit pe toate în ungurește!, lucră de care ne-am plâns și în locale.

Pentru noi aceste întâmplări, și altele, sunt mult grăitoare, pline de învățăminte! Ele ne arată că:

Ungurii, deprinși a se purta cu nasul de tot sus față de noi Români, — nu se pot deprinde a și-l lăsa mai jos. Ei vor să ne arate, că noi în această țară, suntem tot nimenea, și numai ne pare că suntem ceva.

Pe acești oameni trebuie să-l aducem a umbla cu picioarele pe pământ, nu mai mult cu capu'n nori.

Iar asta n'o putem face, decât așa, că noi Români din Transilvania, Banat și Crișana, să ne dăm mâinile împreună pentru a duce pe acest pământ o singură politică: cea mai românească, cea mai națională, toți corp la corp, și făcând un singur front: frontal împotriva vrășmașului, care n'a perit dintre noi, e aci între noi, și e tot așa de obraznic, ca atunci când zarutul pintenului lui conducea aceste plaiuri!

Nu despărțindu-ne prosteste unii de alții, părăsind vechile noastre așezăminte, dind buzna ca oile căplate spre felurite „partide”, ci stând toți în tabăra dovedită ca cea mai credincioasă nașunii noastre, vom putea răpune hidra cea cu trei capete, (maghiare, jidane și germane) care și ridică acele capete învășindu-și fiii să creadă așa cum cred și mărturisesc elevii școlilor streine din Timișoara, și să pășească în fața noastră așa, ca președintele Camerei comerciale dela Cluj!

Exportul vitelor.

Un lucru bun dar nepregătit, de care n'a avut poporul nici un folos.

Cu durere trebuie să arătăm, că bucuria cea mare pe care a avut-o poporul nostru cind a aflat că guvernul a hotărât ridicarea opreliștelor pentru ieșirea din țară a vitelor, — a fost o bucurie întemeiată pe fundament de nisip...

E așa cum o spunea dl medic veterinar Traian Iaroc în „Libertatea” și în „Plugarul Luminat”: hotărârea nu face trei parale, dacă guvernul nu a pregătit lucrul înainte, înțelegându-se cu guvernele țărilor vecine, ca acelea să lase liberă trecerea vitelor peste cuprinsul lor și să aibă stațiunile de adăpare și hrănire a vitelor. Fără asta totul e înzadar. Căci un tren cu vite, plecat, zicem, din Brașov spre Viena, merge (cu trenurile de povară) încet-încet, abia ajunge în Viena în 2 săptămâni. În acest timp vitele trebuiesc hrănite și adăpate, că altfel ajung oase și piele în Viena ori intră pe drum în pământ!

Ei bine, guvernul nu a pregătit aceste înțelegeri cu vecinii, — și așa de toată povestea cu exportul slobod, s'a ales — cam nimic!

Iaca de ce:

Ungurii și înainte de război se împotriveau ca vitele cum-părate din România să treacă peste Ungaria spre Viena. Totdeauna spuneau: Nu le putem lăsa, că vin din ținuturi cu boale de vite...

Acelaș lucru îl fac și acum. Nu primesc vitele din România pentru trecere prin Ungaria, tot sub cuvânt că-s »bolnave«. Și doar vin de aci din Ardeal, din părțile Aradului, din Bănat, din Bihor, din Maramurăș (cei din vechiul Regat n'au vite de vânzare), — așadar din ținuturi prea bine cunoscute Ungurilor că sunt sănătoase și nu bolnave. Totuși nu le lasă, edoi așa își ocrotosc vitele lor. Pe acelea să fie silită Viena a le cumpăra cu ori-ce preț, nu pe ale Românilor.

Dar ca să duci vitele la Viena nu e numai decit nevoie să le treci prin Ungaria. Le poți trece prin Jugoslavia și Cehoslovacia, — dacă ai fi rinduit lucrul înainte! Așa însă, și Cehoslovacia, stat prietin nouă, a spus că nu primește trecerea vitelor spre Austria, că n'au pregătit lucrul.

Și, iac'asa. Ni s'a aruncat o vorbă de bucurie, s'a luat de guvern o măsură de jămătate, pe urma căreia poporul s'a ales cu mai mari năcazuri: Mulți economi au plecat cu cirezi de vite spre „hotarele deschise”, crezind că acolo vin negustorii din străinătate și le iau vitele, — dar s'au întors napoi după-ce au cheltuit încă a patra parte din prețul lor cu drumul și vremea perdută.

Pe urma întrevinerii unor deputați, aflăm că guvernul acum s'a pus în atingere cu țările vecine ca să facă ceva.

Scrisori.

Onorată Redacție!

Să împlinesc aproape zece ani de cind cetesc plăcuta foaie »Libertatea«. Și totdeauna mi-a fost cu bucurie cîtind cuprinsul ei cel bogat și românesc, care-mi aduce și astăzi multă bucurie, deoarece e o foaie populară și cea mai potrivită pentru țărani noștri.

Dar la cele ce a-ți răspuns în numărul 25 al »Libertății« fratelui Cicireanu, am și eu de zis ceva: DV. ziceți că el nu-și cunoaște tovarășii în credință. Dar el pretinil în credință și-l cunoaște, însă nu-și cunoaște pe dușmanii în credință, ca de pildă pe acel ce v'a trimis aceea epistolă (din toată lumea) plină de venin și otrăvitoare, pentru care aveți tot dreptul a fi contra. Dar aflați, că unul ca acel ce v'a scris acea epistolă, al cărui nume am dori să-l știm, nu e dintre pocăiții bap-tiști, ci e un răzvrătitor al răutăților și un fiu al deavolului! Căci acel ce nu să supune autorităților

(nu prinde arma), acela nici lui Dumnezeu nu se supune, ori și cine va fi el, chiar de ar și purta el nume de pocăit sau creștin. Iar dacă așa lucruri învață, e vrăjmașul Statului și al lui Dzeul Așa unul e, ca acela ce se tot laudă că e singe curat de Român, însă cind îl cauți, îl afli în banda lui Trozki... Dar pentru un așa timpit, să sârim cu pumnul Românii la Români? O nu, nu neamul român e vinovat că creștii aceluia sunt întunecați de ură și răutate. Pentru un asemenea eretic ce învață pe cinăva a nu se supune autorităților, a nu prinde arma, etc. chiar rugăm pe cei dela putere să-l alunge, căci acela e dușmanul statului român și al bap-tiștilor. Iar nu bap-tistul ce să roagă cu lacrimi pentru înflorirea pământului românesc și cere binecuvîntare coroanei române dela care așteptăm fericitul viitor. Asupra lor vă rugăm a nu mai ridica peatra, căci ei totodată sunt și pretini ai foii »Libertatea«, care e foarte românească cu adevărat. Soldații bap-tiști sunt foarte supuși mai marilor și credincioși patriei române, în tot timpul gata a păși la arme pentru apărarea țării lor. Acesta e adevărul despre noi, nu cel scris de păcătoșul a cărui scrisoare ați dat'o în numărul 25.

Teodor Bolosmescu.

NOUȚĂȚI

Pentru cei arși la Chergheș. Un foc năpraznic a nimicit în Sâmbăta Rusaliilor casele și șurile și tot ce aveau prin ele, a alor 32 familii din comuna Chergheș (plasa Deve). Sărmanii oameni din comuna și așa nu prea bogată, sunt azi mai nenorociți ca ori-cind.

Înimile îndurate sunt prin această rugate a trimite mila lor pentru cei nenorociți, la: Primăria Comunei Chergheș, posta Deva, care va împărți ajutoarele între cei nenorociți și va da samă prin foi despre ajutoarele primite.

Noul preot ev. săsesc, dl A. Schuster, fost al 2-lea preot în Sibiu, a sosit Luni, 18 Iulie la Orăștie, fiind primit cu frumoasă pompă de către credincioșii săi Sași. Azi, Joi, e instalarea oficioasă și la ora 2 d. a. banchet festiv în sala de Transilvania.

Restaurantul și cafeneaua din Cugir, Plața mare, unde să află și două clădiri bune pentru prăvălie, (boltă) grădina cu popicării grojduri, pivniță de gheață, și altele, — e de vânzare din mână liberă. Informații la Adm. foii.

Bani noi de nickel vom avea din toamnă înainte. Se fac de 25 și 50 bani.

Mulțumită publică. Direcțiunea liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie exprimă și pe calea aceasta mulțumite acelor instituții și persoane, cari au binevoit a contribui la Fondul pentru premiarea elevilor distinși în decursul anului școlar 1920—21 și anume:

1. Comitetul parohial gr.-or. din Orăștie, care a dăruit 500 Lei. 2. „Ardeleana”, Orăștie, 500 Lei. 3. Atanasie Daju, paroh-dep. Galați, 100 Lei. 4. Dr. V. Marcovici, adv. Arad, 150 Lei. 5. Mai mulți parohieni din Romoșel, 100 Lei. 6. Pa-

Dentist Dr. S. Seidner — da consultați, în ORĂȘTIE, Plața Aurel Vlaicu 7 (la etaj), de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți, fără dureri. — Punere de danturi.

rohia gr. or. Romos, 50 Lei. 7. Parohia gr. cat. Orăștie, 50 Lei. 8. Dna Colonel Fodorean, Orăștie, cărți. 9. Prof. F. Dionné, Orăștie, cărți. 10. Prof. A. Bologa, Orăștie, cărți. 11. Prof. V. Bora, Orăștie, cărți.

Orăștie, la 8 Iulie 1921.

Ioan Cheri, dir.

Localul de crăsmă de lângă gara Orăștie împreună cu grădina, cu popicarie, grajd și edificii economice, — e de vânzare. Informațiuni să pot afla la Administrația foii.

„**Voința Bănătuului**” e numele unei noi foi ce a început să apară în Timișoara, ca organ al Partidului Național.

Dr. Ioan Solomon, medic cumscriptiei sanitare Biniști și al liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie, precum și a școlii civile de fete din acest oraș, — dă consultații (sfat și ajutor doctoresc) în fiecare zi la locuința sa din Str. Apei Nr. 2—4.

Tot aici se dă sfat la toți invalizii, orfanii și văduvele de războiu în mod gratuit (fără plată), dacă aduc dovezi autentice despre această stare a lor. (130) 5—5

Realitățile din Strada Faurilor (Schmied Gasse) Nr. 2 Orăștie, care constă din 3 obiecte: casă cu câte două camere, bucatărie, sură și o grădină mare, cu fața către drum, în lățime de cca 40 metri, — sunt de vânzare din mână liberă. Informațiuni la Administrația foii.

— **La numărul vitlor vom alătura iarăși „Plugarul Luminat”, aducând pe larg, în întregime, Legea agrară a Ardealului (pentru împărțirea pământului). Cel ce doarec a o avea în întregime, spre a-și putea cerceta dreptul lor, — să se aboneze de grab la „Libertatea”.**

Mulțumită. Neputînd mulțumi în particular tuturor prietenilor cari, din incidentul căsătoriei celor patru fete ale noastre, au adresat telegrame și scrisori de felicitare, rugăm pe toți, ca pe calea aceasta să primească cele mai calde mulțumiri din partea noastră.

Antonia și Ioan Branga.

Două surse în centru orașului Orăștie, Str. Spitalului, împreună cu curte și grădină, 5 fugare grădină, cu casa din Strada Pricazului și clădirea din Strada Faurilor Nr. 2, e de vânzare. Informațiile necesare să află la firma Frideric Schuleri societate pe acții, Orăștie.

(168) 3—3 A.

Studentii nostri.

„**Cercul Regional al Studenților Universitari Hunedoreni**”, face următorul apel către studențimea din județul Hunedoarei:

Convinși că numai prin organizare și o acțiune solidară, munca depusă pentru realizarea idealului: răspîndirea culturii în popor, va da rezultatul dorit, noi Cercul studenților Hunedoreni din Cluj, rugăm toți studenții, — universitari, teologi și ai altor școli superioare — din județul Hunedoara, să iasă parte la Congresul ce va avea loc la 6 August a. c. la Orăștie la orele 3 d. a. avînd drept scop unirea tuturor studenților Hunedoreni într-o singură Societate.

Congresul va avea următorul program:

1. Vorbirea de deschidere a președintelui. 2. Cuvîntările delegațiilor și alte discursuri. 3. Presentarea proiectului de statute, elaborat de comitetul C. S. H. din Cluj. 4. Deliberarea și votarea proiectului de statute. 5. Alegerea comitetului. 6. Eventuale propuneri în legătură cu activitatea viitoare a cercului.

Toți domnii colegi, cari voiesc să iasă parte la congres, sunt rugați să pe avizeze delegatul nostru: Flavin Pop, stud. Orăștie, cel mai tîrziu până în 25 Iulie a. c.

Cluj, la 11 Iulie 1921.

Cercul stud. Hunedoreni din Cluj.

Adunare de învățători.

Convocare.

Conferință învățătorescă se va ține, la 31 Iulie a. c. în localul școlii de stat din Băița, cu următorul program:

1. Participarea în corpore la biserică. 2. Deschiderea conferinței la orele 11 a. m. 3. Alegerea unui secretar și 2 verificători. 4. Constatarea celor prezenți. 5. „Invățătorul și noile așezăminte sociale” de I. Fodor Inv. Curschin. 6. „Cultura limbii” ca mijloc al unității noastre naționale, de I. Micu. 7. Cum să facem ca străinii să ne îndrăgească școala, de M. Dr. Suciu. 8. Rapoartele prez. subsecțiilor culturale despre activitatea lor. 9. Raportul bibliotecarului despre taxele încurșe și starea bibliotecii. 10. Căutarea hărții revizoratului școlar Nr. 419/921. 11. Eventuale.

Dupăce în cele mai multe județe aceste conferințe s'au ținut, toți învățătorii dela subrevizoratul din Brad. sunt obligați a i-și parte în baza Regulamentului Nr. 3323/920 Art. VI/1 J.

Brad, la 10 Iulie 1921.

Pavel Lazar, prezident.

Fericirea cerșitorilor.

Li-se cumpără câteva moșii în Moldova, unde să stee la ei acasă, mulțumiți.

Gvernul a avut un gînd bun: a pregătit un plan de lege, prin care vrea să vie în ajutorul cerșitorilor. să le facă și lor un adăpost, să i fericescă, pe cit e omenește cu putință, și pe ei.

În acest scop o să cumpere pe sama lor o moșie mare în Moldova, o să zidească pe aceea case potrivite, un fel de caserme a acestor nefericiți și să i adune și să i așeze aci, ca să-și aibă locșorul lor, adăpostul lor, rostul lor. Ca să nu li-se urască de vreme lungă, o să le dea câte ceva de lucru, potrivit puterilor lor și o să i facă și pe ei membri folositori obștei.

Prin gazeta oficială a țării s'a și dat imputernicire Direcției Asistenței Sociale (ministerul mișei), ca să cumpere moștile din Răducaneni și Buhetel, în județul Fălciu, (Moldova) și să înceapă lucrările de pregătire a adăpostului pentru cerșetori. Vor căpa satele și orașele de niște comeni, pe cari nu mai știi cînd și cum să i miluești, nici cu oare care dintre ei v-ndînesc și care nu, nîla. Acolo va fi bine de toși. Vom ajuta cu toși ca să aibă un traiu potrivit nepușcășilor lor. Vom acăpa însă cu o cale de mulți mișei cari nu s nepușcășii, ci numai ac ascund sub forma de cerșetori, cînd de fapt ei sunt răufăcătorii!

Dar auzim că cerșetorii nu se prea bucură de grija ce vrea să le-o poarte statul și obștea muncitoare...

Poșta Redacției.

Dsale Grigore Crăciunaș, în Ciubanca. — Istoria năcazului cu exportul de vite, îl vezi descris în numărul de azi al gazetei noastre. Mulți deputați (între cari dl I. Moța, dep. Orăștiei) au atras luarea aminte a dlui Ministru al Ardealului asupra acestui neajuns, și dsa a spus că va face tot ce se poate, prin Ministerul de Externe, doară să deschide un drum larg și liber pentru leșirea vitelor spre țările cari au lipsă de ele. Dar aceste încercări sunt abia în curs. Până a nu se fi făcut asta, ori-ce publicare prin foile din Viena și Berlin, că aici se găsesc vite de vânzare, e de prisos. Nici un negustor nu vine, că nu le poate duce!

Ardelean Leontina din Orăștie, care are ceva proces cu lulcea Dumbravă, — are la Redacția noastră o scrisoare dela avocatul său Dr. Popovici din Hunedoara. Neștiindu i nici noi, nici poliția, adresa, — să vie să-și ridice scrisoarea.

Casă de vânzare.

O casă în centru, constă din 2 odăi, prăvălie, bucatărie, și un alt edificiu nou, finit în curte, foarte potrivită pentru ori-ce meserie, e de vânzare din mână liberă. Doritorii a să adresa la:

(195) 1—1 Iosif Matinca, tâmplar, Zam.

Calfă de morar

ce am căștigat cunoștințe la mai multe mori și în daosebi la mori mînate cu motor, caut loc. Mă pricep la moară cu roțuri de ales făina, precum și la moară cu petri, mă pricep și la manipularea motorului. Sunt june necăsătorit, posed limba română, ungurească și nemțescă. Adrese mea, la Redacție.

(191) 1—2

AVIZ!

Gatăr (joagăr) cu 15 fireze, și toate transmisiile de lipsă, în stare bună, e de vânzare.

Informațiuni detaliate dă:

Ilie Ciurdărescu
constructor de zidiri

(197) 1—2

în Orăștie.

Căsătorie.

Vasile Boldiș, văduv, om serviciu la perceptoratul reg. ro în Orăștie, dorind a să căsătorească cu o femeie văduvă fără copii, etaj până la 45—50 ani, — cere pe aceasta scrisori de înțelegere.

Vin. La firma subsecție nată se capătă mic și mare (cu vagonul), vin b de deal, de unu, doi și trei ani, Lei 7.50 și 8 litra.

Teodor Vulpe
magazinul de lemn și scânduri Orăștie
(70) 5—8

În Simeria (Piski) e de vânzare din mână liberă cu preț convenabil o casă cu etaj și cu alte edificii împreună cu crășma, ospătăria, aranjamentul pentru cinematograful.

Iosif Steiner
Simeria (Pișchi)
județul Hunedoara
(196) 1—1

Cancelarie de inginer și arhitect

— alui —

Bogdan Bencze

în Orăștie (str. Posta veche, Nr. 3).
ia în întreprindere: facerea mapelor (hărții), împărțirea, fixarea, pregătirea de planuri, opoziția de expertiză (preliminarul de spese), redactarea rugărilor de lipsă, pentru: măsurarea catastrală a pământului, pentru zidirea de edificii înalte sau de rînd; pentru drumurile ferate industriale, poduri, fărâmuriri de ape.

Intovărășit cu arhitectul bine cunoscut ca specialist

Rudolf Antoni

întreprinde ori-ce zidire, reparatură ori prefacere.

La cereri de informații în scris se dă răspuns imediat. (195) 1—

Un băiat din casă bună al solvent de cel puțin 2 clase de liceu sau civile, și primește ca învățacei în prăvălie de băcănie și fierărie a firmei:

N Țintea
în Hunedoara.
(194) 1—3

„ROMÂNIA”

SOCIETATE ANONIMĂ TRANSILVĂNEANĂ DE ASIGURĂRI

Fosta „BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE”

:: S I B I U :: în edificiul „ALBINA” ::

Capital societar	Cor. 1.500.000.—
Fonduri de rez.	3.000.000.—

»ROMÂNIA», este prima și singura societate de asigurare românească din Transilvania și părțile ungurene, fondată de băncile românești de sub egida »Solidarității». Primește asigurări contra daunelor de incendiu și furt prin cfracție. Contractează asigurări pe viață în toate condițiile uzitate precum: caz de moarte, supraviețuire, zestre și rente, în cele mai avantajoase condiții. Mijloacele asigurărilor contra daunelor de grindină. Lămuriri se dau îndată la cerere, în Sibiu la sediul societății sau la agențiile principale din Arad, Brașov, Cluj, Lugoj și Timișoara.

(195)